

Miljödepartementet
103 33 Stockholm

Vårt dnr S-2021-4
Malmö den 5 juli 2021

Hemställen: Ändring i avfallsförordningens undantag från antecknings- och rapporteringskrav för transport och insamling av farligt avfall från hushåll

---

Avfall Sverige är kommunernas branschorganisation inom avfallshantering. Det är Avfall Sveriges medlemmar som ser till att avfall tas om hand och återvinns i landets alla kommuner. Vi gör det på samhällets uppdrag: miljösäkert, hållbart och långsiktigt. Vår vision är "Det finns inget avfall". Vi verkar för att förebygga att avfall uppstår, att mer återanvänds och att det avfall som uppstår återvinns och tas om hand på bästa sätt. Kommunerna och deras bolag är ambassadör, katalysator och garant för denna omställning.

Avfall Sverige bildades redan 1947 och har omkring 400 medlemmar. Avfall Sveriges medlemmar är kommuner, kommunalförbund, kommunala bolag och kommunala regionbolag inom avfall och återvinning. Deras kunder utgör Sveriges invånare och en stor del av näringslivet. Genom medlemmarna representerar Avfall Sverige Sveriges befolkning. I Avfall Sverige ingår, som associerade medlemmar, cirka 150 tillverkare, konsulter och entreprenörer aktiva inom avfallshantering.

1. Sammanfattning

- Avfall Sverige anser av miljöskäl att fastighets- och konsumentnära insamling av farligt avfall från hushållen bör underlättas för att möjliggöra en hög servicegrad, anpassad efter de lokala förutsättningarna och behoven hos såväl hushåll som kommunen. Insamlingen ska inte betungas med kostnader och administration till den grad att servicen kan dras in. Avfall Sverige har redan sett medlemmar som minskat sin insamling eller funderar på att minska sin insamling till följd av den administrativa, kostnadsmässiga och logistiska bördan som den nya lagstiftningen gett upphov till.
- Avfall Sverige hemställer därför att avfallsförordningens undantag från antecknings- och rapporteringsplikten för transportörer i fråga om farligt avfall som har producerats av hushåll, ska avse transporter som sker från de olika fastighets- och konsumentnära insamlingsplatser där avfallet tas emot från hushållen, till en kommunal mottagningsanläggning generellt sett och inte bara till mottagningsanläggningar som benämns återvinningscentraler till vilken

allmänheten har tillträde såsom lagstiftningen är formulerad idag. Det ska inte ha någon betydelse om transporter av farligt avfall från hushåll går till mottagningsanläggningar som *även* tar emot avfall från yrkesmässig verksamhet (d.v.s. även tar emot transporter som inte omfattas av undantagen).

- Avfall Sverige hemställer även om att undantaget från antecknings- och rapporteringsplikten för själva insamlingen ska gälla för kommunens *samtliga* insamlingsplatser som samlar in eller tar emot farligt avfall direkt från hushållen, inte bara en sådan servicepunkt/insamlingsplats som kallas "återvinningscentral" och oavsett om insamlingsplatsen är obemannad eller bemannad, mobil eller stationär.
- Innehållet i transportdokument och anteckning/rapportering bör av effektivitets- och tydlighetsskäl harmoniseras.
- För vissa av de transporter som inte omfattas av undantagen gäller idag en förlängd antecknings- och därmed rapporteringstid. Avfall Sverige hemställer om en ändring av undantagets lydelse, så att texten "lämnats till en behandlare" och "transporteras direkt till en behandlare" utvidgas till "lämnats till en behandlare eller annan mottagare" och "transporteras direkt till en behandlare eller annan mottagare". Som alternativ till "annan mottagare" kan anges "behandlings-, mellanlagrings- eller sorteringsanläggning".

2. Bakgrund

Kommunal insamling av hushållens farliga avfall

Hur insamling av farligt avfall från hushåll ser ut varierar mycket bland svenska kommuner. En enkät utförd under början av 2021, som alla kommunala avfallsaktörer fått chansen att besvara, ligger till grund för bifogad delrapport (Miljö- och Avfallsbyrån i Mälardalen AB, 2021) *Fastighets- och konsumentnära insamling av farligt avfall*, som kommer att ligga till grund för en uppdatering av Avfall Sveriges rapport 2015:23 med samma namn. Sammanfattningsvis framgår följande:

- Vanligast är att en kommun erbjuder 3-4 olika system för insamling av farligt avfall från hushållen.
- Det blir allt vanligare att kommuner har 5 eller fler olika system för insamlingen av farligt avfall som kompletterar varandra. Idag har drygt en tredjedel av kommunerna det.
- Nästan hälften av kommunerna erbjuder obemannad eller bemannad fastighetsnära insamling av farligt avfall, både för enbostadshus och flerbostadshus. Här avses insamling vid tomtgräns eller inne på fastigheten och som är avsedd för de boende på fastigheten och som inte kräver att hushållet själv transporterar avfallet till en gemensam uppsamlingsplats för flera fastigheter.

- 77% av kommunerna har så kallad konsumentnära insamling (nästintill samtliga kommuner har åtminstone batteriholkar), d.v.s. obemannad eller bemannad insamling på fasta eller ambulerande platser som allmänheten besöker frekvent, till exempel offentliga platser, butiker och köpcentrum.

Insamling av farligt avfall från hushåll kan också ske på platser som inte alltid kan sägas vara fastighetsnära eller konsumentnära, exempelvis stationära återvinningscentraler, mobila återvinningscentraler och miljöbil med fasta insamlingsplatser.

Vilken servicenivå och vilka typer av system som en kommun tillhandahåller beror mycket på de förutsättningar som finns i kommunen, till exempel organisation och befolkningstäthet. Många kommuner samverkar i kommunalförbund, gemensamt bolag, eller annat avtal. Alla kommuner har till exempel inte någon egen återvinningscentral som är öppen för allmänheten, utan kan med anledning av samverkan hänvisa till annan, angiven kommun. Om hämtning av farligt avfall sker i samverkan kan avfallet transporteras över kommungränsen av kommunens/kommunernas entreprenör. Kostnaderna fördelas mellan samverkanskommunerna enligt överenskommelse med hänsyn till taxekollektiven.

Majoriteten av Sveriges kommuner erbjuder en eller fler former av fastighets- och konsumentnära insamling utöver återvinningscentraler i syfte att öka servicen, minska den mängd farligt avfall som felaktigt slängs i restavfallet och öka den insamlade mängden farligt avfall. Detta minskar riskerna för miljö och hälsa genom felaktig hantering av farligt avfall.

Av delrapporten framgår att antalet system som kommunerna tillämpar för insamling generellt har ökat över tid, från normen 1-2 system (ÅVC och batteriholkar) i början av 2000-talet, till att kommunerna numera oftast erbjuder 3-4 system. Var tredje kommun har numera 5 eller fler system. Emellertid har Avfall Sverige uppmärksammat en risk för trendbrott, med anledning av den ökande administrativa bördan av framförallt transportdokument och digital rapportering. Flera kommuner och flerbostadshusägare Avfall Sverige haft kontakt med har eller avser att upphöra med den fastighetsnära och konsumentnära insamlingen. Kommuner har också aviserat minskat intresse av att utveckla den konsumentnära insamlingen. Det nya kravet på transportdokument gör att sophämtaren måste stanna, väga/beräkna vikten och fylla i dokument o.s.v. innan avfallet lämnar fastigheten. Den möjligheten för "on the road"-administration finns inte tidsmässigt eller logistiskt. Rapporteringen medför också en beaktansvärd ökning av kostnaderna för varje transport, vilket i slutändan kan öka avfallstaxan utan att öka insamlingen.

Mottagande av farligt avfall från verksamheter

De administrativa kraven som måste uppfyllas för det obligatoriska uppdraget om att samla in och behandla farligt avfall, får också effekt på vilka tjänster och service som kommunerna erbjuder verksamheter (ofta småföretag) på den konkurrensutsatta

marknaden. För att klara sitt huvuduppdrag har eller kommer kommuner att sluta hantera verksamheters farliga avfall, inklusive insamling av egna kommunens verksamhetsavfall från exempelvis skolor, alternativt hänvisa dessa till några få anläggningar. De nya kraven har försämrat arbetsmiljön på Sveriges återvinningscentraler då många upplever aggression från företagen när de nekas tillträde eller måste betala för tillträde. En del kommuner har även upptäckt företag som försöker kringgå de nya reglerna genom att ange sig vara privatpersoner eller dölja även farligt avfall i annat avfall. Bland annat har medlemmar angett att det är mer el-avfall i det blandade verksamhetsavfallet. Det kan också antas att det finns risk för illegal dumpning av farligt avfall. Avfall Sverige ser mycket allvarligt på denna utveckling.

Avfall Sverige menar att det inte ska ha någon betydelse om transporter av farligt avfall från hushåll går till mottagningsanläggningar som *även* tar emot avfall från yrkesmässig verksamhet (d.v.s. även tar emot transporter som inte omfattas av undantagen). Transporterna vägs och redovisas separat vid mottagningen, som också antecknas och rapporteras. Om transport av hushållens farliga avfall till sådana anläggningar inte omfattas av undantagen, finns risk för att fler mottagningsanläggningar stängs för verksamheters farliga avfall, vilket medför sämre service och längre transportservice för verksamheter och i sin tur kan medföra bland annat en ökad illegal hantering.

En minskning av administrativa krav vad gäller hushållens avfall ger utrymme för bibehållen service gentemot företag.

Kommunala mottagningsanläggningar

Farligt avfall som samlas in eller tas emot från hushållen i de olika insamlingssystem som beskrivits ovan, transporteras till kommunala anläggningar av olika slag. Även här skiljer det sig åt mellan kommuner. Kommuner samverkar ofta, då det inte finns möjlighet att ha alla typer av anläggningar i varje kommun. Mottagningsanläggningar, särskilt de som tar emot avfall från olika kommuner, väger in och registrerar det avfall som kommer in.

Här beskrivs förenklat vilka mottagningsanläggningar det kan handla om (se bifogad illustration):

- *Rena återvinningscentraler (ÅVC)* är servicepunkter för allmänheten, där avfall lämnas in och sorteras. Detta begrepp finns inte i miljöprövningsförordningen, men rör sig oftast om anläggning för lagring som led i att samla in avfall, med eller utan andra sidoverksamhetskoder. Återvinningscentralen ligger ofta separat, men kan – liksom nedanstående anläggningar – också vara samlokaliserad och prövad tillsammans med en eller flera andra avfallsverksamheter.
- *Mellanlagringsanläggning/mellanlager*, som vanligen har samma verksamhetskod som en ÅVC men är inte öppen för allmänheten. Istället är detta mellanlager endast för kommunen/kommunerna och dess/deras entreprenörer.

- *Behandlingsanläggning (Anläggning för farligt avfall eller avfallsanläggning)*, som eventuellt även tar emot transporter som kommer direkt från hushåll och andra avfallsproducenter. Mottagning av farligt avfall direkt från hushåll på en behandlingsanläggning sker sällan och i så fall efter överenskommelse, exempelvis om hushållen har en stor mängd asbest som är olämplig att lämna på ÅVC. Behandlingsanläggningen kan innefatta exempelvis kompostering, avfallsförbränning/energiåtervinning, behandlingsanläggning för farligt avfall eller deponi, eller en kombination av dessa. Ofta är anläggning för mellanlagring och sortering samlokaliserad med behandlingsanläggning.

Gällande regler för transport av farligt avfall från hushållen

Enligt 6 kap avfallsförordningen (2020:614) gäller följande undantag från antecknings- och rapporteringsplikten för farligt avfall producerat av hushållen (utöver undantaget för hushållet självt i 21 §):

För transportörer (6 kap 22 §)

Undantag för transport *till en stationär bemannad insamlingsplats där avfall tas emot direkt från hushåll (återvinningscentral)*.

Endast kommunens (eller den kommunala entreprenörens) transporter till en återvinningscentral öppen för allmänheten är alltså undantagna.

Det är bl.a. av säkerhets- och utrymmesskäl ovanligt att kommunernas egna transporter från fastighetsnära eller konsumentnära insamling går till en återvinningscentral där allmänheten rör sig. Det rör sig i sådana fall ofta om mindre transporter. Istället går transporter oftast till någon av kommunernas andra mottagningsanläggningar för sortering, mellanlagring och/eller behandling. Ibland ligger återvinningscentralen intill en kommunal mottagningsanläggning, där avfallet tas emot från den fastighetsnära eller konsumentnära insamlingen. Eftersom avfallet då inte tas in till själva återvinningscentralen som är öppen för allmänheten, omfattas inte heller de transporter till den intilliggande mottagningsanläggningen av undantaget. Redan här är undantaget alltså av begränsad räckvidd.

Undantaget är dessutom begränsat till transporter som utförs av kommunen eller någon som kommunen anlitar från:

1. en *obemannad* insamlingsplats eller *mobil bemannad* insamlingsplats där kommunen eller den som kommunen anlitar tar emot avfall, eller
2. en fastighet där avfallet har producerats.

För att omfattas av undantaget ska transporten alltså antingen gå från fastigheten där avfallet producerades, eller från en obemannad insamlingsplats (exempel: batteriboxar, obemannad miljöstation) eller mobil bemannad insamlingsplats (exempel farligt avfall-bil eller bemannad mobil ÅVC). Transport från en bemannad stationär insamlingsplats

omfattas inte av undantaget, exempelvis från mottagning i butik eller annan fast plats där det finns viss bemanning som kan medge övervakning och/eller service.

Sammantaget har undantaget i 6 kap. 22 § avfallsförordningen en mycket begränsad räckvidd. I många av kommunernas insamlingsformer ska var och en av kommunernas transporter av farligt avfall från hushållen antecknas och rapporteras.

I fråga om vad som ska antecknas, framgår i *Naturvårdsverkets föreskrifter (2020:5) om antecknings- och rapporteringsskyldighet och lämnande av uppgifter om farligt avfall till avfallsregistret*, en viss lättnad i vilka uppgifter om farligt avfall som ska antecknas och hur antecknade uppgifter ska lämnas till det digitala registret. Här har meddelats föreskrifter om kraven i 6 kap 2 och 11 §§ avfallsförordningen för transportörer. För kommunernas fastighetsnära och konsumentnära insamling av farligt avfall, som - enligt vad som beskrivs ovan - inte är undantagna antecknings- och rapporteringsplikten, ska det anges:

1. typ av farligt avfall, med avfallskod som bäst beskriver avfallet

I vissa fall (t.ex. batteriboxar) kan presumeras innan transport vilken typ av avfall det rör sig om. I andra fall (t.ex. miljöbodas) kan det krävas kontroll och klassificering innan borttransport.

2. ifråga om vem avfall transporteras från ska anges

b) kommunkod, i fråga om farligt avfall som kommer direkt från hushåll

3. var avfall producerats / transporteras från / senast hanterats, ska anges

c) kommunkod, i fråga om farligt avfall som kommer direkt från hushåll.

Avfall Sverige förutsätter att även avfall i konsumentnära insamling anses vara avfall som ”kommer direkt från hushåll”, även om insamlingsstationen står vid t.ex. en butik eller bensinmack eftersom hushåll lämnar sitt avfall på dessa platser. Konsumentnära insamling är inte ämnad för verksamhetsavfall.

Enligt 6 kap 2 § avfallsförordningen ska avfallets vikt anges i kilogram. Detta tolkas ofta idag som att det måste anges för varje specifik hämtningsplats, vilket Avfall Sverige vill se tydligt undantag om antecknings- och rapporteringsplikt ska gälla vid insamling från hushåll fastighets- eller konsumentnära och liknande system.

Uppgifterna ska antecknas innan transporten påbörjas (6 kap 2 § avfallsförordningen). Senast två arbetsdagar efter det, ska uppgifterna lämnas till Naturvårdsverkets digitala register (6 kap 11 § avfallsförordningen). Det innebär senast 2 dagar efter att transporten påbörjades. Om undantagen i 6 kap 22 § avfallsförordningen gäller, behöver anteckning och rapport av transporten fram till mottagningsanläggningen inte ske. Som angetts ovan, är det dock ovanligt att transporten omfattas av undantaget.

Det finns i 6 kap. 23 § avfallsförordningen ytterligare en lättnad i fråga om tidpunkterna för anteckning och rapportering: Anteckning senast två dagar efter att avfallet har lämnats till en *behandlare*, och därefter ytterligare två dagar innan digital rapportering.

Uppgifterna får dock lämnas vid den senare tidpunkten *endast* om avfallet transporteras direkt till en *behandlare* från

1. en obemannad insamlingsplats eller mobil bemannad insamlingsplats där kommunen eller den som kommunen anlitar tar emot avfall, eller
2. en fastighet där avfallet har producerats.

Om transporten sker endast till insamlare (mellanlagrings-/sorteringsanläggning) som inte behandlar avfallet, omfattas det inte av undantaget. Med behandling avses nämligen att återvinna eller bortskaffa avfall (15 kap 6 § miljöbalken). Inte heller transport från en bemannad stationär insamlingsstation omfattas av möjligheten till förlängd tid.

Sammantaget måste de flesta borttransporterna av hushållens farliga avfall från fastighetsnära och konsumentnära insamling antecknas *före* transporten och rapporteras till Naturvårdsverkets digitala register senast två dagar därefter, med undantag för de transporter som går direkt till behandlingsanläggning då vardera tidpunkten förskjuts med två dagar. Anteckning och rapport kan för både fastighetsnära och konsumentnära insamling ange *kommunkod* i fråga om från varifrån och från vem avfallet hämtats, men ska ange avfallet i kilogram, vilket i så fall bör ändras till förväntad mängd.

Transportdokument

Kraven är inte harmoniserade med regleringen av transportdokument, som ska åtfölja varje yrkesmässig transport av farligt avfall (och yrkesmässiga verksamheters transport av eget farligt avfall). I praktiken går det ibland till så att inför och under transporterna där det finns både krav på transportdokument och krav på anteckning och rapportering enligt 6 kap. avfallsförordningen, samordnas och effektiviserar arbetet genom att en aktör upprättar ett transportdokument som även innehåller de uppgifter som ska antecknas och som sedan rapporteras till Naturvårdsverkets digitala register. För elprodukter benämner El-Kretsen detta som "avlämnarintyg".

Innehållet i transportdokument och anteckning/rapportering bör av effektivitets- och tydlighetsskäl harmoniseras när båda krävs. För transport direkt från hushållen i fastighets- eller kvartersnära system och liknande bör inte digital rapportering krävas, utan det bör räcka med transportdokument. Avfall Sveriges yttrande över Naturvårdsverkets förslag till uppdaterade föreskrifter om transport av avfall bifogas.

För insamlare

I fråga om farligt avfall som har producerats av hushåll gäller skyldigheten att anteckna och skyldigheten att lämna uppgifter till avfallsregistret inte insamling på en återvinningscentral eller en obemannad eller mobil bemannad insamlingsplats (6 kap. 24 § avfallsförordningen). Det är oklart om undantaget omfattar mindre stationära bemannade insamlingsplatser som av kommunerna inte kallas "återvinningscentraler". Stationära

bemannade insamlingsplatser kan dock ofta vara mindre och utgöras av exempelvis butiker där hushållen enligt avtal med kommunen kan lämna sitt farliga avfall. Det finns även kommuner med planer om stationära kvartersnära insamlings- och bytespunkter, där produkter för återbruk/byte, grovavfall och farligt avfall kan lämnas. Dessa insamlingspunkter kan komma att vara bemannade, eventuellt genom samarbete med andra typer av närliggande verksamheter. Betänk att lampor, läsplattor och andra elektriska produkter klassas som farligt avfall. Om mindre stationära insamlingsplatser med bemanning inte är undantagna och inte heller transportererna från dem, är sådan service belagd med omfattande administrativa krav, som gör att lösningen inte blir så vanligt förekommande som det finns behov av. Det vore synd, eftersom det är en mycket lämplig och hushållsvänlig service som kommunen kan anordna själv eller avtala om och därmed ha kontroll över. Enligt delrapporten är det endast ungefär var tionde kommun som tillämpar butiksinsamling. Undantag för stationära obemannade insamlingsplatser (såsom batteriholkar som alla kommuner har, och insamlingsskåp som fyra av tio kommuner tillämpar) är vanligare.

3. Hemställan

Avfall Sverige hemställer med hänvisning till ovanstående om följande ändringar i avfallsförordningen:

- Undantaget i 6 kap. 22 § avfallsförordningen från antecknings- och rapporteringsplikten för transportörer i fråga om farligt avfall som har producerats av hushåll, utvidgas till att även omfatta transporter till annan kommunal mottagningsanläggning än återvinningscentral till vilken allmänheten har tillträde. Avfall Sverige föreslår följande lydelse:

22 § I fråga om farligt avfall som har producerats av hushåll gäller skyldigheten att anteckna i 2 § och skyldigheten att lämna uppgifter till avfallsregistret i 11 § inte en transport till en stationär bemannad insamlingsplats ~~där avfall tas emot direkt från hushåll (återvinningscentral)~~. Undantaget gäller endast transporter som utförs av kommunen eller någon som kommunen anlitar från

1. en ~~obemannad insamlingsplats eller mobil bemannad~~ insamlingsplats som inte är en *behandlingsanläggning* där kommunen eller den som kommunen anlitar tar emot avfall *direkt från hushåll*, eller

2. en fastighet där avfallet har producerats.

- Justering av undantaget i 6 kap 24 § avfallsförordningen för insamlare av farligt avfall från hushåll, så att undantaget från antecknings- och rapporteringsplikten för själva insamlingen gäller för kommunens *samtliga* insamlingsplatser som samlar in eller tar emot farligt avfall direkt från hushållen, oavsett om det rör sig om en sådan servicepunkt/insamlingsplats som kallas ”återvinningscentral” och oavsett om insamlingsplatsen är obemannad eller bemannad, mobil eller stationär. Avfall Sverige föreslår följande lydelse:

24 § I fråga om farligt avfall som har producerats av hushåll gäller skyldigheten att anteckna i 3 § 1 och skyldigheten att lämna uppgifter till avfallsregistret i 11 § inte insamling på en återvinningscentral eller ~~en obemannad eller mobil bemannad~~ annan insamlingsplats som tar emot avfallet direkt från hushåll.

Undantaget gäller endast när kommunen eller den som kommunen anlitar tar emot avfall som lämnas

1. av hushåll, eller
2. av en transportör som transporterar avfall från
  - a) en ~~obemannad insamlingsplats eller mobil bemannad~~ insamlingsplats där kommunen eller den som kommunen anlitar tar emot avfall *direkt från hushåll*, eller
  - b) en fastighet där avfallet har producerats.

- För vissa av de transporter som inte omfattas av undantagen gäller enligt 6 kap. 23 § avfallsförordningen en förlängd antecknings- och därmed rapporteringstid. Avfall Sverige hemställer om en ändring av lydelsen, så att texten ”lämnats till en behandlare” och ”transporteras direkt till en behandlare” utvidgas till ”lämnats till en behandlare *eller annan mottagare*” och ”transporteras direkt till en behandlare *eller annan mottagare*”.

För fortsatta kontakter i dessa frågor hänvisar vi till vår seniora miljöjurist Andrea Hjärne, andrea.hjarne@avfallsverige.se, telefon 040-35 66 13, samt vår rådgivare för insamling av farligt avfall Camilla Nilsson, camilla.nilsson@avfallsverige.se, tel 040 – 35 66 26.

Med vänliga hälsningar,
Avfall Sverige

Tony Clark
VD

Bilagor

- Avfall Sveriges rapport 2015:23 *Fastighets- och konsumentnära insamling av farligt avfall från hushåll*
- Delrapport (Miljö- och Avfallsbyrån i Mälardalen AB, 2021) *Fastighets- och konsumentnära insamling av farligt avfall (granskningsversion)*
- Illustration över transporter av farligt avfall från hushåll (Avfall Sverige, 2021)
- Avfall Sverige yttrande över Naturvårdsverkets förslag till föreskrifter om transport av avfall (NV-08781-19)